

La calúmnia

Joan Ferrer Miserol

William Wyler
(primer
esquerra)
durant el
rodatge
d'*Esos tres*

El món, la societat, la vida, almenys la que coneixem, no permet una puresa que vagi més enllà dels límits que trastoquin els pilars fonamentals d'aquesta societat. La vida social és contracte, i, per tant, cessió

Després de dedicar la meitat de la meua vida al cinema, encara faig troballes. Com per exemple la d'aquesta pel·lícula de Wyler, anomenada *La Calúmnia*, que mai no havia vist. Avui dia es molt interessant la seva visió perquè parla, per primer cop i obertament de l'homosexualitat, concretament del lesbianisme, encara que mai no l'anomena pel seu nom. Parteix de l'obra teatral de Lillian Hellman del 1934, però no desprèn una atmosfera gens teatral, sinó estrictament cinematogràfica. És una nova versió, actualitzada, més fi-

del a l'obra teatral, de la pel·lícula del mateix Wyler del 1936, *Aquests tres*. A la primera, el lesbianisme s'havia transformat, per por de la censura cinematogràfica, amb un simple triangle. A més, a *La Calúmnia*, hi ha, a diferència de la primera versió i de l'obra teatral, un final tràgic. Aquest darrer punt és important, perquè el final feliç de la primera versió resulta increïble, ja que l'espectador no pot obviar que en el rerefons hi ha un drama soterrat que demana de manera violenta sortir a llum. Per això prefereix la segona versió. A més, aquesta gaudeix d'una tensió permanent que se nota a faltar a la primera. Tensió, possiblement, gràcies al fet que el guió és de John Michael Hayes, autor, entre d'altres, de quatre pel·lícules de Hitchcock. Malgrat tot, té dos inconvenients que li donen, per la data en la qual està feta, una certa inversemblança. El primer, resulta difícil de creure que, als anys seixanta, una dona universitària pogués ignorar que, el que ella sentia per la seva companya de tota la vida, no era només un simple

amor amical; que no notàs la necessitat de consumir aquest amor fins que li freguen pels morros. L'altre inconvenient és que també sembla un poc fora de temps que tots els pares d'una escola decideixin treure-hi les seves filles perquè creuen que les dues mestres són amants. Personalment, aquest segon punt me sembla molt més creïble, perquè, en una població petita dels EUA, i a una escola de classe alta, qualsevol cosa que trastocàs les normes establertes era de difícil acceptació; i encara més, si afectaven a la moral sexual de les filles.

Karen (Audrey Hepburn) i Martha (Shirley MacLaine) eren amigues des de la infància, varen estudiar juntes a la universitat i després de graduar-s'hi varen muntar una escola per a nines a una petita ciutat americana. Però allà se varen trobar amb Mary, una alumna indisciplinada, néta d'una dona de l'alta societat de la ciutat. Mary, per venjar-se d'un càstig, menteix a la seva padrina, dient-li que les dues professores mantenen una relació no natural. La padrina, horroritzada, treu la néta de l'escola i urgeix els altres pares a fer el mateix. Karen i Martha li posen un plet; però el perden perquè la tia de Martha no compareix a testificar que el que ella havia dit era una exageració. A més del problema de l'escola, Karen, se adona que el seu promès creu que la nina té raó. Per aquest motiu, Karen proposa a Martha que totes dues, a un altre lloc, tractin de refer les seves vides. Però en aquesta discussió, Martha, li confessa el que realment sent per ella, un amor que mai no havia sentit per ningú. Amb aquesta afirmació, i la dramàtica situació personal d'elles dues, arriba a la desesperació suficient per penjar-se. Finalment, la mentida és reconeguda; però per a Karen és ja massa tard. I quan acaba el funeral de Martha, passant per davant de tota la gent del poble, els pares de les nines que l'han destruïda, inclòs el seu promès, s'allunya, possiblement convençuda que mai no podrà trobar un amor com el de Martha. Aquest final és un dels moments més brillants d'una pel·lícula que en té bastants; i que transmet, connectant amb tota la resta, un aire de tragèdia no sempre mostrat en el cinema americà d'aleshores.

No se pot obviar que aquesta pel·lícula, a part el tema de l'homosexualitat, el que vertaderament exposa és la calúmnia popular i la malcriadura excessiva, d'una nina per una padrina plutòcrata. Però no se pot oblidar l'extraordinari encant de la relació entre aquestes dues dones, fenomenalment interpretades per dues actrius d'alt nivell. Dues persones que se comporten amb una compenetració que tots voldríem haver viscut en algun moment de la vida, perquè desprenen una germanor molt difícil de trobar; compenetració i germanor que està més enllà del sexe perquè no exigeix res. Per això, l'espectador sent d'una manera tan feixuga la calúmnia; i gairebé desitja que de veritat hagués existit el sexe, i així aquesta relació possiblement hauria pogut conti-

nuar, encara que fos en un altre àmbit o en un altre temps. Per això, el final feliç de la primera versió i de l'obra teatral no són admissibles, ja que tota la història transmet que un amor tan pur solament pot acabar en tragèdia. El món, la societat, la vida, almenys la que coneixem, no permet una puresa que vagi més enllà dels límits que trastocuin els pilars fonamentals d'aquesta societat. La vida social és contracte, i, per tant, cessionió. Possiblement aquesta pel·lícula, en aquest punt, no sigui suficientment realista, perquè no ho és plasmar un fet de difícil existència real; però vivim en un món tan prosaic que, d'alguna manera, hem d'agrair poder gaudir de vehicles poètics que ens permetin compensar el materialisme opressiu que patim a la vida. Tal volta aquesta sigui una de les missions de l'art, fer-nos viure el que la vida ens escatima. ■